

KANDIDAT

201

PRØVE

SV-504 G Innovasjonspolitik

Emnekode	SV-504
Vurderingsform	Skriftlig eksamen
Starttid	27.11.2017 09:00
Sluttid	27.11.2017 13:00
Sensurfrist	--
PDF opprettet	14.12.2018 08:35
Opprettet av	Digital Eksamen

SV-504 Generell informasjon**Emnekode:** SV-504-G**Emnenavn:** Innovasjonspolitik**Dato:** 27.11.2017**Varighet:** Kl. 09:00-13:00**Tillatte hjelpemidler:**

Ingen hjelpemidler tillatt

Merknader:

Begge oppgavene skal besvares. Oppgave 1 vektet 40 % og oppgave 2 vektet 60 % ved bedømming.

Det forekommer av og til spørsmål om bruk av eksamensbesvarelser til undervisnings- og læringsformål. Universitetet trenger kandidatens tillatelse til at besvarelsen kan benyttes til dette. Besvarelsen vil være anonym.

Tillater du at din eksamensbesvarelse blir brukt til slikt formål?**Velg et alternativ** Ja Nei

Besvart.

1 Oppgave 1**Oppgave 1: Definer og forklar kort følgende (svar på 4 av 5 oppgaver):**

1a): Hva er de viktigste forskjellene mellom de tre dimensjonene av makt som Steven Lukes drøfter.

1b): Forklar kort Granovetters teori om «the strength of weak ties» (SWT)

1c): Hva er nettverksstyring?

1d): Redegjør kort for hva som er hovedinnholdet i smart spesialisering (RIS3)

1e): Hva er nettverksteori?

Skriv ditt svar her...**Oppgave 1:**

1 b): Ved tette bånd har man det man kan kalle bonding. Dette betyr at nettverkets aktører har tett kontakt med hverandre, slike nettverk inneholder mange ties. Dette fører til stabile nettverk som har stor tillit innad. Styrken her er at man utad kan oppnå makt, siden man står tett sammen. Den interne læringen er også en styrke, siden samholdet er tett. Kunnskapsoverføring innad i nettverket er stor. Det negative med bonding og tette relasjoner er at man i slike nettverk har lite impulser utenfra, da lærer man ikke nye ting og man kan ende opp med at nettverket etter en tid kan akkurat de samme tingene. I slike tette, lukkede nettverk er det få innovasjonsmuligheter. Granovetter mener at dersom man skal være i stand til å lære nye ting og dermed også være i stand til å innovere er man avhengig av å få impulser utenfra. Man må hente ressurser og nødvendig kunnskap utenfra eget nettverk, dette kan man gjøre gjennom blant annet såkalte globale pipelines. Man får inn nye impulser, nye ressurser og ny type kunnskap utenfra, og dette gir større muligheter. Svakheten med åpne nettverk med mye bridging er at man mister stabiliteten dersom alle vender blikket utover, tilliten kan man også risikere å svekke dersom man har mange koblinger utenfra og fokuset ut av eget nettverk/gruppe.

1 c): Nettverksstyring går ut på at man kan designe, administrere og kontrollere nettverk for å få nettverket til å utføre bestemte formål. Det handler om å få en gruppe mennesker fra A til B. Dette kan man gjøre gjennom direkte nettverksstyring, indirekte nettverksstyring og meta nettverksstyring. Direkte nettverksstyring dreier seg om beslutningstaking, styringsformen har kort tidshorisont og den er hands-on. Det er en rasjonell måte å styre på der man mener å kunne se sammenheng mellom ledelse og handling. Det handler om å lokke, instruere og inspirere. Eks. sette sammen team.

Det er ikke alltid det passer å styre nettverket som beskrevet ved direkte nettverksstyring. Det kan ofte være mer hensiktsmessig å styre nettverket på en litt mer "kløktig" måte. Det vil si at man styrer nettverket mer indirekte. Indirekte nettverksstyring er en mer hands-off måte å styre på. Denne styringsformen har en noe lengre tidshorisont og den dreier seg om non-decisionmaking. Det vil si at man styrer ved å designe de institusjonelle rammene for nettverket. Det kan man gjøre gjennom å organisere noen temaer inn, mens andre temaer blir organisert ut. Man styrer hvem som skal få lov til å ta beslutninger, og man styrer gjennom å sette rammene i nettverket. Eks. sette agenda for møter.

Den aller mest hensiktsmåten å styre nettverket på kan kanskje sies å være gjennom metastyring av nettverket. Det vil si en styringsform som har lang tidshorisont. Det dreier seg om å styre diskursen, definere hva man i nettverket er opptatt av. Denne styringsformen er mer visjonsbasert. Eksempel på denne måten å styre på kan være en klynge som har gått fra å være en miljø-versting. Ved metastyring har klyngen nå kastet seg på det grønne skiftet og frontet offentlig at de skal være de som virkelig snur i miljøsaker. De skal nå bli sett på som en grønn bransje som tar miljøaspektet på alvor. I et slikt tilfelle snakker klyngeleder tilsynelatende til offentligheten, men i realiteten så snakker vedkommende også til eget nettverk. Ved å holde fokus på hva de i nettverket kan gjøre for å posisjonere seg i det grønne skiftet, snakker man også til seg selv og alle nettverkets aktører. Man styrer diskursen.

Uansett om man styrer nettverket gjennom direkte, indirekte eller meta nettverksstyring så er det viktigste styringsinsentivet man har i nettverksstyring å identifisere felles mål og gjensidig avhengighet. Klarer man å styre nettverket slik at aktørene gjenkjenner gjensidig avhengighet, klarer man å styre nettverket til å gå fra A til B sammen.

1 d): Smart spesialisering er en del av det som kan kalles 3. generasjons innovasjonspolitik. Smart spesialisering er en metode innen EU som går ut på at utforming av regioners næringspolitikk (resultat) og arbeidsmetode (prosess) skal baseres på at utvikling av nye næringer skal baseres på kunnskapsbaser som allerede finnes i regionen, gjennom det som kalles relatert variasjon. Relatert variasjon dreier seg om å kartlegge næringsstrukturen i regionen, for deretter å investere i nye næringer der man allerede har kunnskapsbase fra tidligere. Dette fordi nye næringer har best forutsetninger for å klare seg dersom kunnskapsbasen i RIS støtter den nye næringen, samtidig som man vil unngå lock-in og path-extension ved å bare satse på gamle næringer.

Smart spesialisering går ut på at man i tillegg til å konsentrere virkemidlene om få aktiviteter, bygger næringer ut fra regionens spesielle fortrinn og styrker. Smart spesialisering legger en bred definisjon på innovasjon til grunn, det vil si at man i tillegg til å legge til grunn bedrifter og forskningsinstitusjoner også har med læringsaspektet i innovasjonsprosessene slik at man også får med den ikke-lineære måten å innovere på som de fleste DUI bedrifter innoverer etter (erfaringsbaserte, ikke-teknologiske, inkrementelle innovasjoner). Det er hovedsaklig denne innovasjonsmåten norske bedrifter innoverer etter. Smart spesialisering baserer seg på en nedenfra og opp arbeidsprosess i innovasjonsarbeidet, det vil si at det ikke er enkelte byråkrater som definerer innovasjonssatsningsområder. Smart spesialisering skal også være faktabasert og bygge på solide analyser.

Man må fornye seg, men ikke fornye seg uten at man har kunnskapsbaser som støtter de nye næringene. Metoden for relatert variasjon starter med å kartlegge hvilke næringer som er teknologisk relaterte på landsbasis, deretter må man kartlegge næringsstrukturen i regionen. Etter dette bør man finne ut av hvilke teknologier eller kunnskap regionen trenger eller mangler for så å skaffe til veie manglende kunnskap eller teknologi. Hensikten er som nevnt å støtte spirende

næringer, dette kan gjøres gjennom å først identifisere innovative nyetableringer eller innovasjonsprosjekter i etablerte bedrifter. Dette kan regionene få hjelp til av RFF (regionenes forskningsfond) eller IN (innovasjon norge). Når disse er identifisert bør man videre kartlegge felles kunnskap eller teknologier som er felles for de innovative nyetableringene eller innovasjonsprosjektene. Deretter bør man kartlegge behovene for hva man trenger innen kunnskap og teknologi i de spirende næringene. Når denne kartleggingen er gjennomført bør man se på hvilken kunnskap og teknologi som kan utvikles i RIS, for deretter å se på hvilken kunnskap og teknologi som må hentes utenfra regionen. Denne metoden vil støtte opp om arbeidet med å få frem nye næringer.

Smart spesialisering har blitt rullet ut i rekordfart i EU, også norske regioner har vist stor interesse for metoden. Dette på tross av at på regjeringnivå har man ikke vist den store interessen for smart spesialisering. Kritikken av metoden går på at siden det er bred medvirkning som ligger til grunn for arbeidsmetoden kan det bli vanskelig å definere satsningsområder. Næringene, politikerene og utdanningsinstitusjonene skal alle være med på å definere. Dette kan føre til at man satser for bredt, noe som betyr at man ikke har prioriteringsområder. En annen kritikk er at siden metoden skal bygges på kunnskapsbaser man allerede har, kan det føre til at man ender i lock-in. Siste del av kritikken går på at når man skal fornye seg er det en fare for at man ikke har kunnskapen som trenges siden RIS støtter gamle næringer.

1 e): Et nettverk er ifølge Sørensen og Torfing (2007) en relativt stabil horisontal artikulering av gjensidig avhengighet, blant operasjonelle autonome aktører, som interakterer gjennom forhandlinger i institusjonelle rammer satt av eksterne, som er selvregulerende, og som produserer offentlig formåls politikk. Powell (1990) mener at nettverksorganisering er en bedre måte å organisere på enn hierarki og marked. Dette på grunn av at nettverk er en effektiv måte å formidle informasjon på. Nettverk gir tilgang på informasjon som er "tykkekere" enn informasjon du får gjennom marked og informasjon som er "friere" enn informasjon du får gjennom hierarki. Powell mener at nettverksorganisering er mindre "tung" og at nettverk passer fint i kunnskapsorganisasjoner der man skal løse utfordringer på tvers av sektorielle sfærer, såkalte "wicked problems". Nettverksorganisering har fått stort fokus de siste ti årene fordi organiseringen er godt egnet til å implementere og effektivisere politikk på, slik som ved innovasjonspolitik.

Man har flere ulike typer nettverk, blant annet uformelle nettverk, regionale nettverk, forretningsnettverk og prosjektnettverk for å nevne noen typer.

Besvart.

2 Oppgave 2

Oppgave 2: Svar på enten oppgave 2a eller oppgave 2b.

2a): Drøft med eksempler om Norge kan sies å ha en tredjegerasjons innovasjonspolitik.

2b): Drøft med utgangspunkt i sosial kapital teori hvordan virksomheter kjennetegnet ved ulike innovasjonsmåter kan dra nytte av ulike typer av nettverk.

Skriv ditt svar her...

Oppgave 2 b):

Dagens samfunn blir stadig mer kunnskapsbasert. Vi opplever økt globalisering og økt digitalisering. Konkurransen blir stadig sterkere og virksomheter er i større grad avhengige av å kunne innovere for å kunne følge med i utviklingen som går i stadig hurtigere tempo. Tidligere hette det seg at det var de store som spiste de små, nå er det snarere de raske som spiser de trege. Dette krever at bedrifter i tillegg til å ha fokus på intern læring også må ha større fokus på å hente inn kunnskap og ressurser utenfra. Det kan gi konkurransefortrinn dersom man klarer å fornye seg uten at man nødvendigvis endrer kunnskapsbase i virksomheten.

Sosial kapital er ifølge Naphiet & Ghosal (1998) uformelle nettverk dannet av aktører

slik at de kan dele normer, verdier og preferanser, men som også blir til fordi aktørene deler noen av disse. Sosial kapital kan man se i forskjellige former, men har to felles karakteristikk: De innehar en sosial struktur og de fasiliterer sosiale prosesser mellom mennesker. Sosial kapital er et organisatorisk fortrinn siden sosial kapital fasiliterer sosiale prosesser mellom mennesker slik at man kan få tilgang på den felleseide kapitalen. Sosial kapital genererer også ny intellektuell kapital. Man har tre dimensjoner sosial kapital:

Strukturell sosial kapital som inneholder strukturelle egenskaper som aktører, ties, strukturelle hull, brokers, dense, connectedness osv. Strukturell sosial kapital sier noe om hvordan nettverket fungerer på grunn av de strukturelle egenskapene.

Relasjonell sosial kapital forteller oss om relasjonene mellom aktørene i nettverket. Det vil si om aktørene har vennskap, kjennskap, om de er fiender eller om de er kollegaer osv.

Kognitiv sosial kapital er delte forståelser, systemer av meninger mellom mennesker i nettverket. Det kan dreie seg om språk, narrativer, sosiale koder med mer.

I sosial kapitalteori er bonding og bridging sentrale begreper. Bonding er som nevnt tidligere sterke bånd som gjør at lukkede nettverk med mange ties er stabile nettverk med stor tillit i nettverket. Det at det er mye tillit i nettverket gjør at intern læring er en av slike nettverks sterke sider. Det krever tillit å lære fra seg og vise andre nye ting, når tilliten er høy strekker man seg lengre for å dele egen kunnskap med andre. Bordieu mener at bonding er en måte sosiale klasser benyttet for å konsolidere og reprodusere gruppetilhørighet. Granovetter og Burt mener altså at dersom man skal ha muligheter for å lære nye ting, må man få impulser, ressurser og kunnskap utenfra. Dersom man skal være i stand til å innovere må man være i stand til å hente nye impulser utenfra ved å hente kunnskap og ressurser utenfra eget nettverk.

Vi har tre ulike måter å innovere på. Den ene måten å innovere på er gjennom STI, det vil si en lineær måte å innovere på der forskning ligger til grunn for nye innovasjoner. Dette er en lineær måte å innovere på som kan generere radikale innovasjoner. Den andre innovasjonsmåten er DUI. Dette er en interaktiv måte å innovere på der erfaringsbasert læring ligger til grunn for innovasjoner. Denne innovasjonsmåten genererer stort sett inkrementelle innovasjoner. CCI basert innovasjonsmåte er en kombinasjon mellom STI og DUI.

Det kan argumenteres for at STI og DUI kan kobles opp mot bonding og bridging i sosial kapitalteori. Virksomheter som innoverer etter DUI kan påstås å være mer avhengige av bonding enn bridging. Intern læring og erfaringsbasert utvikling har vært viktig for denne måten å innovere på. Det kan likevel sies at denne type virksomheter bør øke sitt fokus på å i større grad enn tidligere bør hente kunnskap og teknologi utenfra for å kunne utvikle seg videre. Dette nettopp på grunn av at samfunnet er i endring, og man må dermed endre seg i større grad enn det som kanskje har vært nødvendig til nå. Uformelle nettverk og prosjektbaserte nettverk kan være nettverkstyper som denne type virksomheter kan dra nytte av i sitt innovasjonsarbeide for å få til større kunnskapskoblinger ut av eget nettverk, samt å få til større diversitet enn det denne type nettverk har hatt til nå. Det kan bli viktig for denne type bedrifter at de kobler seg opp mot bedrifter som gir god balansert kognitiv nærhet i samarbeidet. Det vil si at de kobler seg opp mot bedrifter som er har ulik, men relatert kunnskapsbase. DUI bedrifter har syntetisk kunnskapsbase og det kan være hensiktsmessig for virksomhetens evne til å absorbere kunnskap utenfra (absorpsjonskapasiteten) at de kobler seg opp mot virksomheter som har syntetisk kunnskapsbase, men som likevel er forskjellige fra egen virksomhet. Den syntetiske kunnskapsbasen er basert på erfaringsbasert kunnskap og overføringen av denne kan bli vanskelig dersom den geografiske avstanden blir for stor. Denne type kunnskap er ikke lett å kodifisere og krever tett samarbeid for å kunne overføres. Det er noe av argumentet for at bonding kan knyttes opp mot DUI.

STI bedrifter har analytisk kunnskapsbase. Denne kunnskapen er i større grad kodifisert og er lettere å overføre over landegrensene. Denne type kunnskap er mer universell og lar seg lettere overføre siden den kan kodifiseres. Denne type kunnskap er mer global og den gjør det lettere å opprette og vedlikeholde globale koblinger i nettverket. Regionale nettverk med globale pipelines kan være hensiktsmessige typer nettverk for virksomheter som innoverer gjennom STI. Det er viktig at de opprettholder det regionale samholdet, samtidig som at de har gode forbindelser globalt. Det samme med forretningsnettverk som har fokus på læring, virksomheter med analytisk kunnskapsbase kan dra stor nytte av å koble seg opp mot andre virksomheter (gjerne utenlandske) innenfor ulike, men relaterte

virksomhetsområder.

For å oppsummere kan man altså se en sammenheng mellom sosial kapitalteori, nærmere bestemt bonding og bridging, og ulike innovasjonsmåter i virksomheter. Virksomheter med ulike innovasjonsmåter kan altså dra nytte av ulike typer nettverk der kunnskapsbaser er et viktig moment. Det er viktig for virksomhetene at de opprettholder samhold for den interne læringen, men at de har fokus på eksterne kunnskapskilder for å øke læringsmuligheter utenfra. Både den interne læringen og læringsmuligheter utenfra er viktig når virksomheter skal innovere. Det er viktig at virksomheter har en gjennomtenkt plan når de skal få til økt diversitet og koblinger ut av eget nettverk. STI og DUI virksomheter har forskjeller ikke bare i innovasjonsmåter, men også i kunnskapsbaser. Det er viktig når de kobler seg opp mot eksterne nettverk at de tenker på at kunnskapsbasen i virksomheten bør være ganske lik, men at virksomheten likevel gjerne kan være ulik dem selv. Dette er viktige betraktninger når virksomheter vurderer ulike nettverk de kan dra nytte av i sitt innovasjonsarbeide.

Besvart.